

Wat vindt men van sociaal-liberaal?

Martine Wagenveld peilde meningen binnen en buiten D66

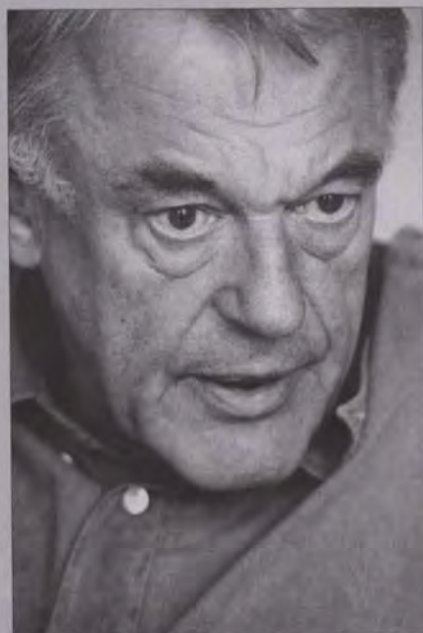
Van Mierlo: *Verlies van uniciteit*

Het nieuwe van de titel sociaal-liberaal zit niet in het feit dat we sociaal-liberaal zijn, maar in de beslissing om dat nu als een merkteken te willen afficheren. Sociaal-liberaal is een verhaal dat we altijd verteld hebben. Het zit in de geboortepapieren van de partij. Daarom konden we Paars ook formeren. 33 jaar geleden waren er een zestal opties voor de naam die wij zouden gaan voeren. Sociaal-liberaal was daar één van. Er is indertijd bewust gekozen om niet die term te voeren, maar het woord Democraten. Ik sta nog steeds achter die beslissing, maar je moet wel keuzes maken en niet alles wat je ook nog bent achter elkaar plakken: vooruitstrevend, vrijzinnig, enzovoort. Het idee achter deze nieuwe benaming is dat de partij er duidelijker van zal worden. Ik denk juist dat D66 zo misschien wel onduidelijker wordt omdat de kracht van de

term Democraten verbleekt. De titel sociaal-liberaal verschaft pseudo-helderheid. Je komt er geen stap verder mee. Veel mensen denken wellicht dat de titel Democraten een open deur is, omdat iedereen wel democratisch is. Helaas is dat niet zo. In de toekomst zal in de wereld de slag om de democratie de belangrijkste zijn, niet die van het sociaal-liberalisme. Steeds meer wordt de samenleving, vooral in Europa, sociaal-liberaal.

Voor een opschudding is het wat ouderwets om te denken dat je met dit cliché een mededeling van belang doet over jezelf. En verder is het allemaal niet zo dramatisch. Het is een beetje een verlies aan uniciteit, als je ineens je plaats gaat opzoeken tussen deze ideologische signalen.

Hans van Mierlo, oprichter van D66

Buddingh: *Een leuk hoedje*

Ik vind D66 inderdaad sociaal-liberaal. Sociaal-liberaal is de vrijheid van het individu, in combinatie met de verantwoordelijkheid voor de mensen om je heen, waarbij hier en daar ook een zekere sturing door de overheid hoort. Ik vind het belangrijk dat er naar de kiezer toe inhoud wordt gegeven aan het begrip sociaal-liberalisme, dat is nu nog niet het geval. Die duidelijkheid zal gegeven moeten worden door het begrip uit te leggen aan de hand van concrete voorbeelden, zoals bijvoorbeeld het homohuwelijk. D66 moet laten zien wat ze bereikt

heeft. De term sociaal-liberaal is een leuk hoedje, maar aan de kiezer moet worden getoond wat daar onder zit. De kracht van D66 moet de inhoud zijn. Met alleen de term sociaal-liberaal heb je nog niet uitgelegd waar D66 voor staat.

**Karianne Buddingh, bestuurslid
Jonge Democraten**

Voerman: *Erfenis Van Mierlo verkwanseld*

Ik heb D66 altijd al een sociaal-liberale partij gevonden. De nieuwe aanduiding sociaal-liberaal zegt me niet zo gek veel. Het opvallendste is dat Van Mierlo nog maar nauwelijks zijn hielen heeft gelicht of zijn erfenis wordt verkwanseld. Hij was tenslotte wars van ideologische etiketten. Het motief van Opschudding was helderheid voor de kiezer, maar ik vraag mij af of een

etiket als sociaal-liberaal daarvoor kan zorgen. D66 moet zich afvragen of er geen andere redenen zijn voor de fluide relatie tussen D66 en de kiezer. Het gaat bij sociaal-liberalisme om standpunten en politiek beleid waarbij het individu niet alleen grote ruimte krijgt, maar ook de mogelijkheden om zich te ontplooiën. Dat is eigenlijk de sociale component van het liberalisme; een

soort ontplooiingsliberalisme zoals dat werd voorgestaan door de vrijzinnig-democraten van voor de oorlog, waarbij het individu niet aan zijn lot wordt overgelaten.

**Gerrit Voerman, directeur
Documentatiecentrum Nederlandse
Politieke Partijen**

Kranenburg: *Glibberen op een pas gewreven parketvloer*

Het feit dat D66 nu de term sociaal-liberaal gebruikt is anti-D66, want termen horen niet bij D66. Bovendien is het in de uitwerking nog totaal niet duidelijk wat er bedoeld wordt. Opschudding heeft dit onlangs nog geprobeerd met *De Voorzet*, maar de poging tot uitleggen wordt steeds meer glibberen op een pas gewreven parketvloer.

De term sociaal-liberaal beschrijft precies de positie waarin D66 zich nu bevindt: krampachtig ineengeklemd tussen de VVD en de PvdA, een beetje sociaal en een beetje liberaal. D66 voelt zich in deze positie in het defensief gedrongen. De term geeft aan waar de partij nu staat, maar verklaart niet waar ze naar toe wil. Sociaal-liberalisme heeft ook niet echt een op zichzelf staande

betekenis, behalve dat het vroeger ondenkbaar was dat een liberaal iets van het socialisme overnam en een socialist iets van het liberalisme. Met de term wordt eigenlijk gepoogd het pragmatisme te verklaren, terwijl dit nu juist niet verklaard kan worden.

**Mark Kranenburg, commentator van
NRC Handelsblad**

Boogerd: *Een handig etiket in Europa*

Ik was een van degenen die vijftien jaar geleden ook al betrokken waren bij het indienen van moties voor de benaming sociaal-liberaal of links-liberaal. Ik sta er heel erg achter dat dit nu is aangenomen. Sociaal-liberaal betekent aan de ene kant zoveel mogelijk vrijheid voor het individu, niet alleen economische vrijheid, en aan de andere kant randvoorwaarden scheppen waardoor niemand buiten de boot valt. Ook de leefomgeving, het milieu, hoort daar bij. Voor een deel ben ik het dus eens met Opschudding. Voor een deel ook niet. De kleur geel vind ik helemaal niets. Bovendien is het voor een deel nog veel *performance* en nog weinig inhoud. Het heeft wel veel levendigheid op de congressen gebracht. Het is minder saai. Het werkt stimulerend. Maar alleen de titel sociaal-liberaal gaan voeren zal niet direct leiden tot

meer duidelijkheid bij de kiezer. De kiezer wil een partij die echt geïnteresseerd is in de burger, die echt luistert. Daar gaat het om. En dat is toch een beetje zoek bij D66. Een boel mensen zijn tegenwoordig toch op een hele intellectuele manier met politieke zaken bezig. Ik zou daarom wel een alternatief voor Opschudding willen oprichten, als ik daar niet te moe voor was. Een beweging die meer aandacht heeft voor de burger, niet alleen maar op papier, maar *echt*. De titel sociaal-liberaal moet naar mijn idee ook nog meer inhoud krijgen. In Europa is het zeker een handig etiket, met name om D66 te onderscheiden van de meer rechts-liberalen. Het geeft aan dat D66 aan de kant staat van de *Liberal Democrats*.

**Johanna Boogerd, lid van het
Europees Parlement voor D66**

Van Boxtel: *Euthanasie is liberaal*

Ik kan negen van de tien keer heel goed uit de voeten met het begrip sociaal-liberaal, met name bij sociaal-economische onderwerpen. Ik kan wat minder uit de voeten met sociaal-liberaal als ik bijvoorbeeld over medische ethiek praat. Euthanasie is niet op een sociaal-liberale manier te verwoorden. Wij hebben altijd als partij gezegd: 'de afweging over leven en dood maakt het individu zelf.' Dat is een volstrekt individuele beoordeling op basis van het zelfbeschikkingsrecht. En dat is niet sociaal-liberaal. Dat is gewoon liberaal. Ik wil het eti-

ket sociaal-liberaal van harte propageren, maar ik wil ook aangeven dat het bij een aantal onderwerpen lastiger is om er dit begrip op los te laten. In het debat over zelfbeschikking en medische ethiek, abortus of euthanasie, is het begrip niet zo makkelijk toepasbaar omdat het hier gaat om een echte liberale traditie, een afweging voorbehouden aan het individu.

Roger van Boxtel,
minister voor Grote-Steden-
en Integratiebeleid

Goudswaard: *Liberaal waar mogelijk sociaal waar nodig*

Eerlijk gezegd heb ik niet zoveel met etiketten, dus ik kon goed leven met de oude situatie. Anderzijds is het begrijpelijk dat bij velen de behoefte aan meer duidelijkheid

ontstond. Ik vind het etiket sociaal-liberaal dan de juiste keuze. Het verenigt het beste van twee werelden: liberaal waar mogelijk en sociaal waar nodig.

Kees Goudswaard,
hoogleraar sociale zekerheid aan de
Rijksuniversiteit Leiden

Van Scherrenburg: *Weinig originaliteit*

Ik vraag me af wat de titel sociaal-liberaal toevoegt. Ik vind het een beetje onzeker allemaal. De naam D66 zou voldoende moeten zijn. Het is enigszins krampachtig. Tegenwoordig zitten alle partijen zo'n beetje op hetzelfde punt. Wie is er niet een beet-

je sociaal, wie is er niet een beetje liberaal? Ik vind die hele toevoeging van erg weinig originaliteit getuigen. Op zichzelf vind ik Opschudding wel ontzettend goed. Ik ben het er niet mee eens, maar een kritische groep in een partij is altijd goed. In elke

partij. Maar als je zo'n nieuwe titel nodig hebt om je duidelijk te maken, vind ik dat toch een soort armoedeslag.

Wouke van Scherrenburg,
parlementair journalist van NOVA

Veltman: *Vrij en verantwoordelijk*

Sociaal-liberaal is de vrije mens, de verantwoordelijke mens, de gelijkwaardige mens en de mens met invloed, die in alle opzichten zelf mag bepalen wat hij met zijn leven doet. Waar wij verschillen met de VVD, is

dat de VVD roept 'dat mag je doen' en het daar bij laat. D66 zegt: 'dat mag je doen, dat is je eigen verantwoordelijkheid' en 'de mensen moeten ook de mogelijkheden krijgen om van hun rechten gebruik te maken'. Wij

helpen mensen keuzes te herkennen, te maken, en vervolgens nog uit te voeren als het nodig is ook. Dat is sociaal-liberaal.

Theo Veltman, Opschudder

Goudsmit: *Bespottelijk*

Ik vind de hele term sociaal-liberaal voor D66 bespottelijk, zowel het feit dat zo'n etiket op dit moment ineens moet, als inhoudelijk. Een zinnige omschrijving is niet bezwaarlijk, maar ik heb begrepen dat het voornamelijk om reclametechnische redenen gekozen is. Dat vind ik verkeerd. Mijn

idee bij sociaal-liberaal is iets dat het iedereen naar de zin wil maken. Het klinkt goed. Wie wil het niet zijn. Zelfs het CDA zou dit soms nog wel willen zijn. Een inhoudelijke verandering is iets waar je over kunt nadenken, maar verandering om beter te verkopen is altijd slecht. Ik denk ook niet dat

het zal werken. Ik beschrijf D66 nog steeds als vrijzinnig-democratisch of *liberal*, zoals de Liberal Democrats van Engeland.

Anneke Goudsmit, oud-lid van de Tweede Kamer voor D66

Wolffensperger: *D66 was altijd al sociaal-liberaal*

D66 was altijd al sociaal-liberaal, of zo je wilt progressief-liberaal. We vertikten het alleen om dat ook altijd uit te dragen, omdat we bang waren dat het voeren van zo'n etiket ons net zo'n politieke partij als alle andere zou maken. Maar dat waren we inmiddels al lang geworden. Helaas is het nu wat laat om onszelf van een omschrijving te voorzien. Er wordt al te lang over gepraat, sinds de jaren zeventig. De huidige situatie van D66 maakt dat de omgeving er lacherig op kan reageren: 'de partij gered door een etiket'.

Sociaal-liberaal is op zich zelf geen slechte aanduiding. Het geeft aan dat D66 elementen van twee politieke hoofdstromen in zich verenigt: vrijheid en het individu, maar ook zorg voor de medemens. Het profileert D66 ten opzichte van de VVD en de PvdA als 'het beste van twee werelden'. D66 heeft aan die twee wortels een eigen, veel meer omvattende invulling gegeven. Bij vrijheid is de nadruk komen te liggen op de voorwaarden om van die vrijheid ook daadwerkelijk gebruik te kunnen maken; onderwijs, zorg, democratie. Zorg voor de medemens heeft zijn vertaling ook gevonden in zorg voor toekomstige generaties: het milieuvraagstuk.

De verwarring tussen voor- en tegenstanders van een etiket zit in het doel ervan. Niemand beweert dat de harde kern van partijgangers zo'n etiket nodig heeft; ze zijn immers als lid. Tegelijkertijd klaagt juist D66 dat ze zo afhankelijk is van zweepende kiezers. Zij zijn het die door een eenvoudige, begrijpelijke omschrijving voor D66 gewonnen moeten worden. Sociaal-liberaal is daar op zijn minst een poging toe.

Dat 'sociaal-liberaal' soms nodig is om iets duidelijk te maken, blijkt als je het Nederlandse partijpolitieke systeem probeert uit te leggen aan een buitenlander. Dan ontkom je bij D66 echt niet aan een term als progressief-liberaal. De term Democraten is overigens ook geen slechte - maar moet dan eindelijk dat jaartal er niet eens af dat ons elk jaar méér achterhaald doet lijken?

Wat betreft Opschudding: ik vind het een

zegen en een teken van kracht dat D66 in staat is een radicale groep jongeren te mobiliseren die D66 kritisch bekijkt en toetst op haar toekomstbestendigheid. Ik kijk in blijde verwachting uit naar de volgende reeks voorstellen!

Gerrit Jan Wolffensperger, oud-fracievoorzitter van D66 in de Tweede Kamer, voorzitter van de Raad van Bestuur van de NOS

